

OLAVINLINNA 550 VUOTTA

1475-2025

JUSSI NUORTEVA

SUOMEN KAUPUNGINSIHTTEERIT

SAVONLINNA 4.9.2025

Kalmarin unioni 1397–1523

Pohjoismaat solmivat vuonna 1397 Kalmarissa sopimuksen yhteisestä unionista. Tanska oli unionin johtava valtio, mutta Norjalla ja Ruotsilla oli lisäksi usein oma valtionhoitaja. Unioni pyrki turvaamaan unionin asema Hansaa, Novgorodia ja Moskovan suuriruhtinaskuntaa vastaan.

Suomi oli liitetty Ruotsin ja katolisen kirkon yhteyteen 1100-luvun jälkipuoliskolla. Väestö oli keskittynyt Pohjanlahden ja Suomenlahden rannikoille, Hämeeseen, Pohjanmaalle ja Karjalaan. 1400-luvun lopulla Suomen väestömäärä oli alle 150 000. Pähkinäsaaren rauhan raja vedettiin 1323.

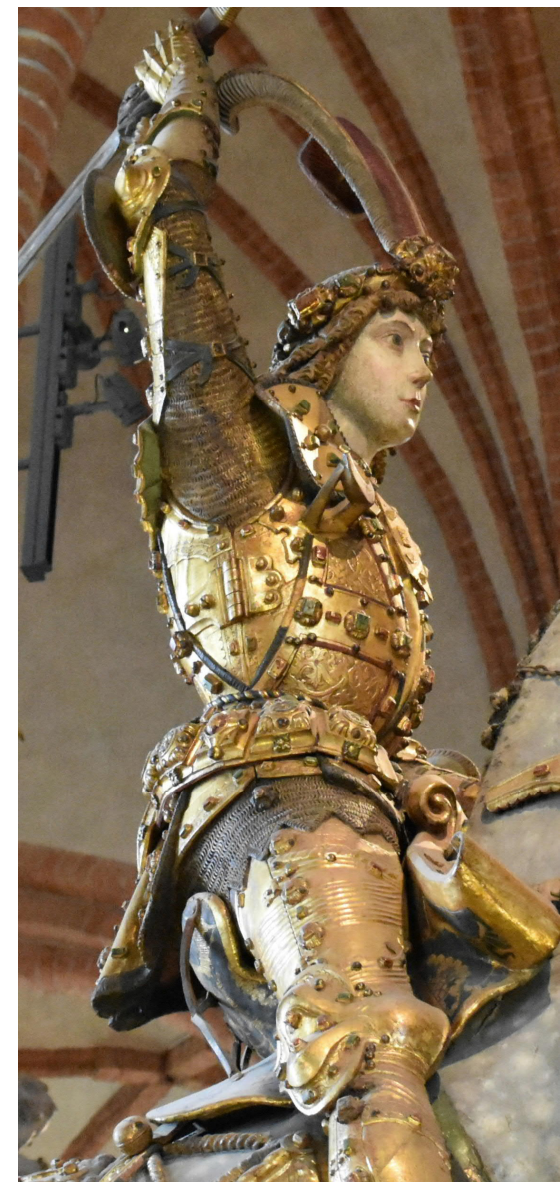

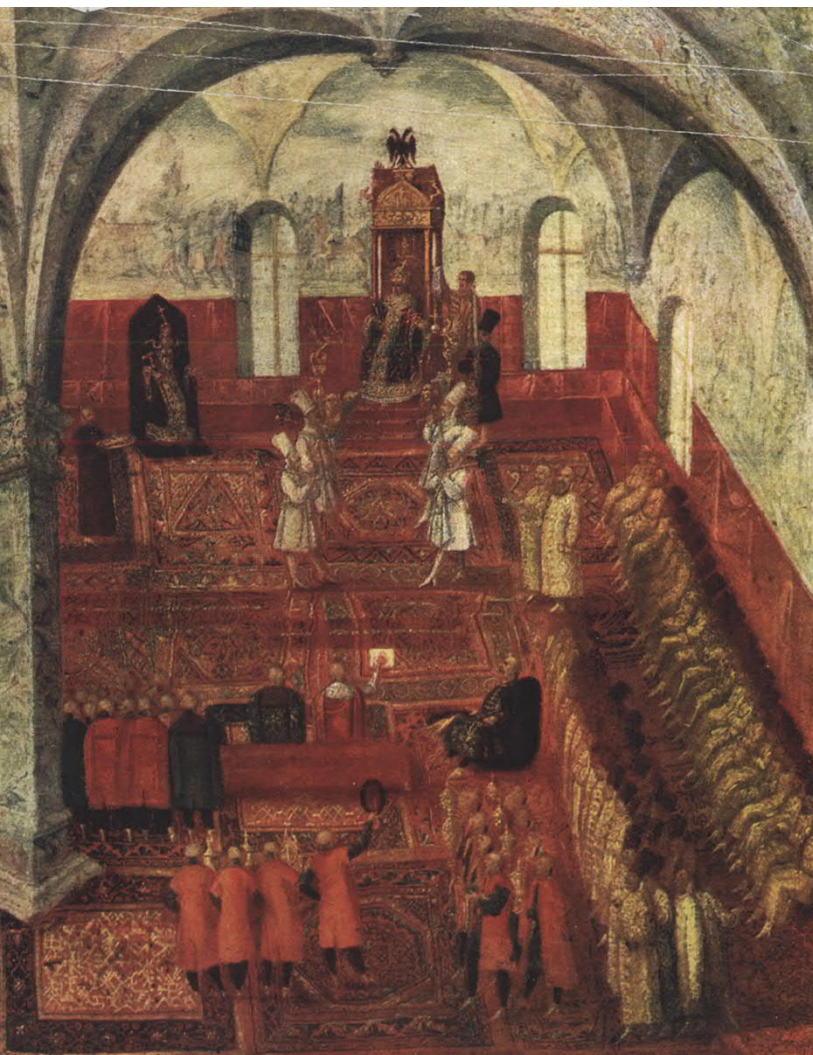
Tanskan ja Ruotsin hallitsijat 1400-luvun lopulla

Kuningas **Kristian I** (1426–1481) oli Tanskan hallitsija 1448–1481 ja Ruotsin kuningas 1457–1464).

Viipurin linnanpäällikkö **Karl Knutsson Bonde** (1408/1409–1470) Ruotsin valtionhoitaja ja kuningas eri vaiheissa 1438–1470.

Sten Sture sr. (1440–1503), Ruotsin valtionhoitaja ja lyhyen aikaa myös kuningas 1471–1497. Stenin puoliso Ingeborg oli Olavinlinnan rakennuttajan Erik Axelsson Tottin veljentytär.

**Unkarin kuningas Mátyás Kiraly
vierailee livana III:n luona 1488**

Venäjä kolmantena Roomana

**livana III avioitui 1472 Bysantin
viimeisen keisarin veljentyttären
Sofia Palaiologinan kanssa.**

**Tämän vuoksi livana III,
Moskovan suuriruhtinas, nimitti
itsensä koko Venäjän
hallitsijaksi ja otti
vaakunatunnukseensa kahden
Rooman keisarikunnan**

symbolin, kaksipäisen kotkan.

**Sofia Palaiologina, Kallon
perusteella tehty kuva 1994**

Asutus levisi ja kasvoi keskiajan lopulla lännessä Savossa ja idässä Karjalassa

Asutuksen leviäminen synnytti kiistan alueista idän ja lännen välillä 1400-luvun lopulla. Raja oli myös idän ja lännen kirkkojen raja.

**Andreas Olai Rhyzelius,
Episcoposcopia
Sviogothica,
Stockholm 1752**

*Mag. CONRADUS BITZ, en ädel och
höglärd man*

**I hans tid, wid år 1476 hafwer
Guerneuren i Finland, Eric
Axelsson Tott både bättre befäst
Wiborg, och aldeles af grunden
upbyggt fästningen Nyslott, som
tilförne hett Olufsborg**

[Reformaation vaikutuksesta oli
kirjoituksissa lopetettu katolisen
Pyhän Olavin nimen käyttö linnan
nimenä]

*Missale Aboense 1488, ensimmäinen Suomea varten
painettu kirja. Bitz, Tavast ja Stiernkors sukujen vaakunat*

Tanskassa syntynyt valtioneuvos Erik Axelsson Tott (1415–1481) oli Viipurin linnanpäällikkö vuodesta 1457 ja Hämeenlinnan vuodesta 1462. Erik Axelsson johti Suomea kokonaisvaltaisesti muuten riitaisassa unionivaltakunnassa.

Finlands Medeltidsurkuder
1477

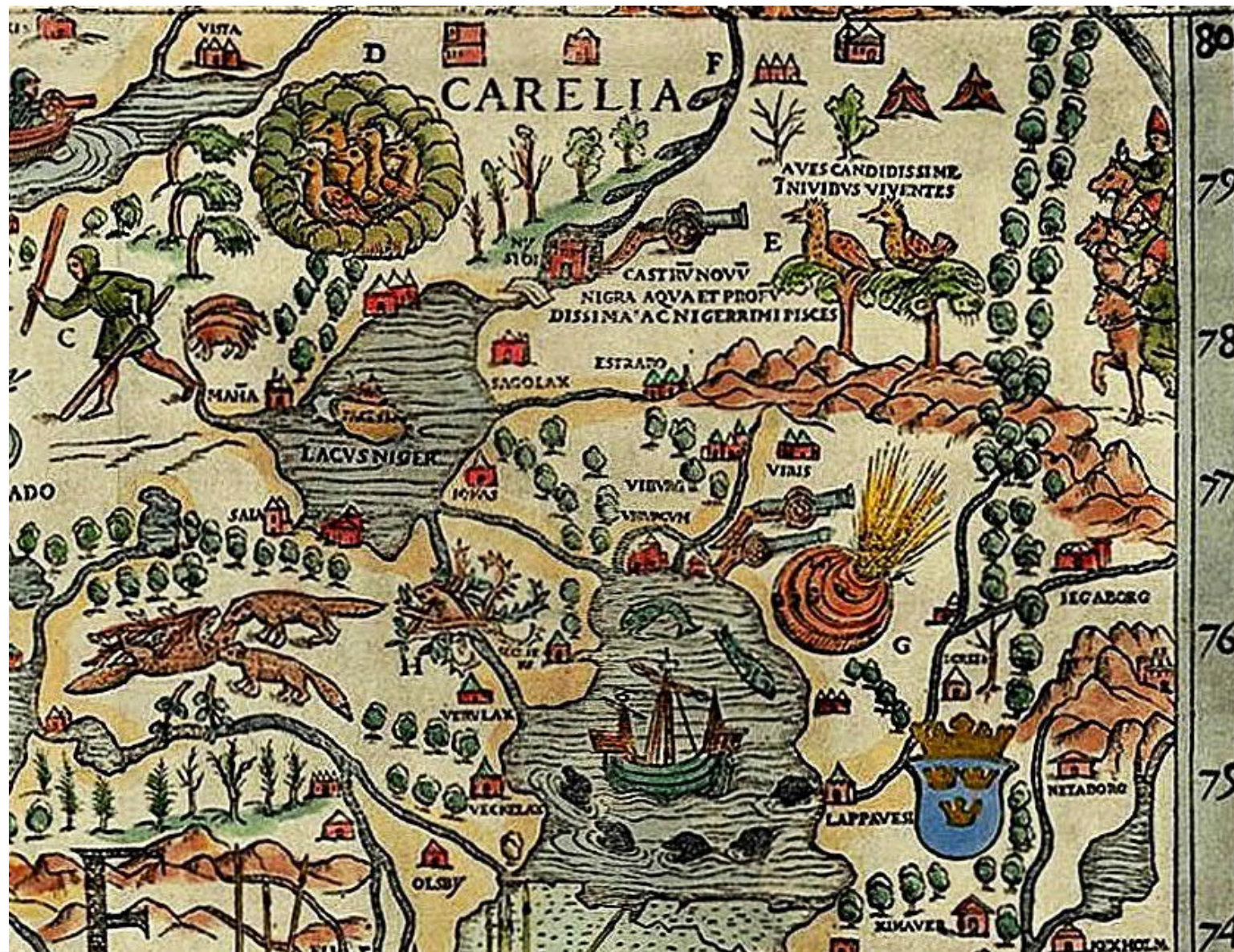
"Herr Erik Axelsson skriver sin svåger gamla herr Sten Sture til "om thet Nyslott, som han hade latit byggie i Saulax [Savolax] til landwårn, att thet bygdis först medh träwerk, men nu loter han thet mure både medh torn, ringemurer och andre nyttige huus och haffuer ther 16 gode vtlendske muremestere, och när arbetesfolcket moste fare effter sand, sten och kalck, dhå måste han haffue en roote medh huar pråm och 12 eller 15 hans egne tienere medh theris harnesk och wårer för ryssarnas skuld, vilket slot han kallade S. Oloffzborgh".

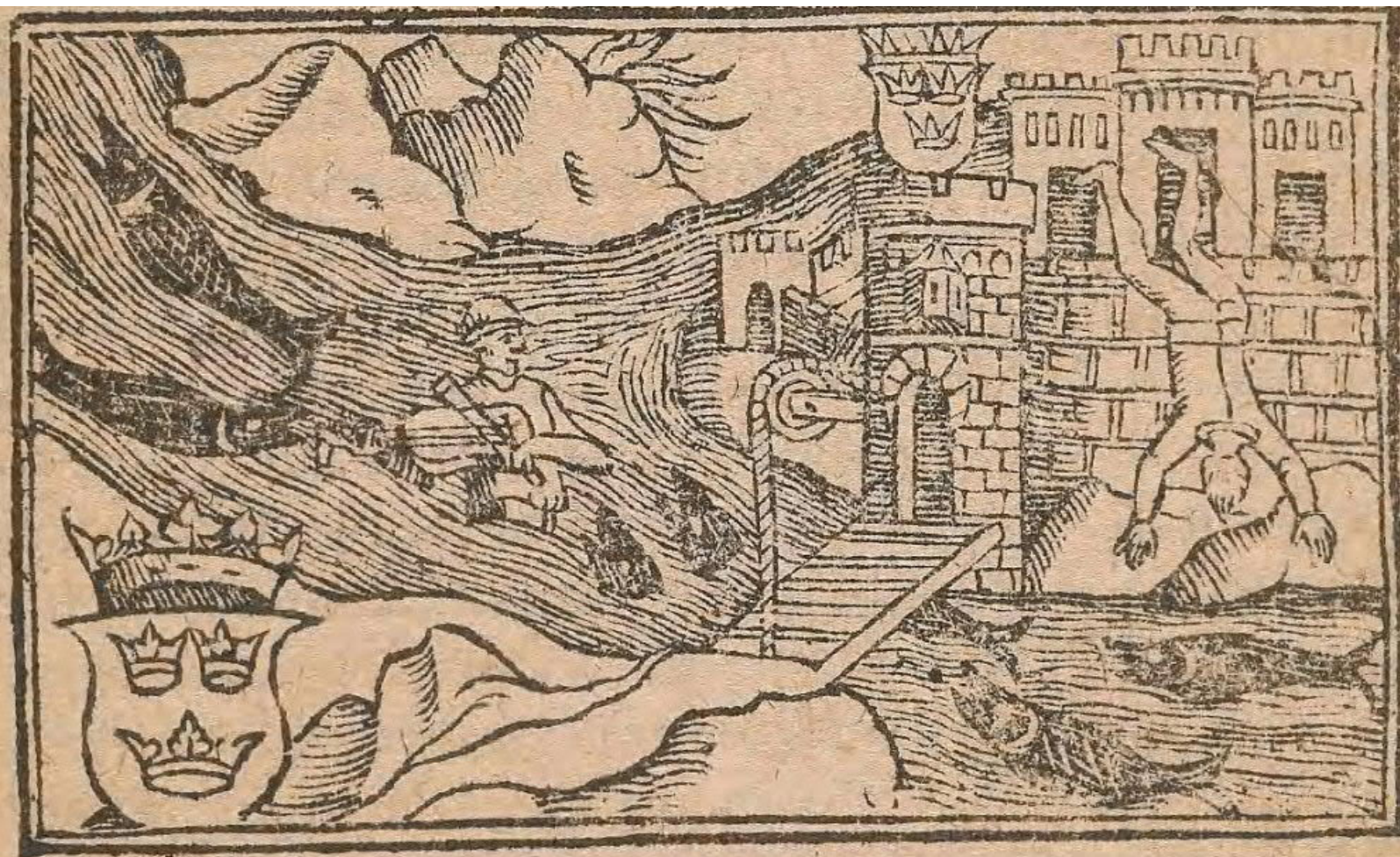

Johan Reinhold Aspelin, Sture ja Tott suvun vaakunat Olavinlinnan kellotornissa_1875.

Olaus Magnus Carta Marina Venetsia 1539

Ruotsin entisen katolisen arkkipiispan, Olaus Magnuksen, tunnetussa pohjoisten alueiden kartassa Olavinlinna oli merkitty kaupunginmuurilla varustetun Viipurin luoteispuolella sijaitsevalla Lacus Nigerille, eli mustalle järvelle. Kartta oli syntynyt kahdentoista vuoden aikana Roomassa tehdyn työn tuloksena.

*De Piscibus nigri fluminis ad Arcem
nouam in Finlandia.*

**Olaus Magnus,
Historiae de gentibus
septentrionalibus
(1555). Antwerpen.**

*Kirjanpainaja: Johannes
Bellerus*

Kuvat: Olaus Scribonius.

Linnan kuvaus ei perustunut todelliseen linnaan, vaan oli kuvitteellinen. Joessa Näkki soittaa "kanneltaan" ja uuden linnan virrassa ui Olaus Magnuksen mukaan mustia kaloja.

De Piscibus Nigri fluminis ad Arcem
nouam in Finlandia.

CAP. XIX.

R X est in extremis terris Finlandiæ suppolaris, regno Suetiæ subiecta, Noua arx dicta, eò quod miris ingenii extructa, arte, naturaq; munita sit: nam in rotundo monte collocata est, vnicum habens introitum, & exitum versus Occidentalem partem: idq; per ratem grandibus catenis ferreis alligata, quæ forti labore singulis diebus trochlearum beneficio, ob aquarum impetum, per noctem à custodibus Regis Suetiæ deputatis, vel seudum ibi tenentibus, ad vnam partem fluminis attrahitur. Hoc castrum præterlabitur vastissimus fluuius, inscrutabilis profunditatis, ex albo lacu ortus, successuq; descendens: à fundo nigri coloris efficitur, præsertim in circuitu huius arcis, vbi omnes pisces nigros habet, & generat, non tamen ingrato sapore existimatos, vt sunt salmones, trutæ, percx, lupi, & ceteri de genere mollium piscium. Producit etiam trebius piscem æstate nigrum, ac hyeme candidum, qui (vt Alberto libro XXXIIII. placet) in Oceano efficitur macer, & cum pedalis est, pinguedinem habet quinque digitorum: quæ sale condita, aurum ex aquis, quamuis in profundissimas decident, extrahit, & de fundo facit fluctuare. Tandem verò nigrum lacum efficit, transiens per Viburgum, quemadmodum Nilus nigrum flumen facit, vbi se exonerat. Solinus cap. XXXVII. etiam amnis atri coloris meminit, qui ab Atlante monte exit, atque se per intimas & exaltas solitudines protendit: quæ torrente perpetuo, soleq; nullo, plus quàm ignito, nunquam ab æstu vindicantur. Iordanes dicit Valamir Regem Ostrogothorum inter Scarniungam, & nigram aquam castra tenuisse. Dicit etiam Plin. lib. XXXI, cap. II. in Armenia fontem esse, ex quo nigri pisces illicò mortem afferant in cibis, donec veniat ad fontem alueo oppositum, vbi fluitur id genus piscium: quod in hoc flumine minimè formidandum erit. Petrus Martyr lib. IIII. Crediti continentis, adducit riuum nigrum, in cuius ripa populi ensibus lignis, ac sudibus præfustis, & hastis oblongis in bellis vtuntur, sed non sagittis.

Arx noua, corona terre, vel domus S. Olai dicta. Pons vnicus ferreis catenis firmatus.

Aquæ nigre pisces nigros foventes. Genera mollium piscium. Trebius piscis.

Viburgum.

Iordanes. Valamir Ostrogoth. rex. Pisces nigri in cibis mortem afferentes. Enses lignei.

Olaus Magnuksen pohjoisten kansojen historiassa (1550) oli kuvan lisäksi lyhyt selitys uuden linnan tarpeellisuudesta ja sen sijainnista sekä sitä ympäröivästä luonnosta.

Olavinlinna oli merkitty järven keskelle Sebastian Münsterin vuonna 1588 painetussa kartassa *Gemeine Beschreibung aller Mitnächtigen Länder als Schweden, Gothen Norwegen Danmark*

Fredsfördragh
Emellan
Swerige och Ryßland /
Oprättadt vthi Stålbowa
Åhr 1617.

STOCKHOLM,

Tryckt hoos Henrich Keyser /
Anno 1651.

Stolbovan rauhan 1617
jälkeen Ruotsi oli
suurimmillaan

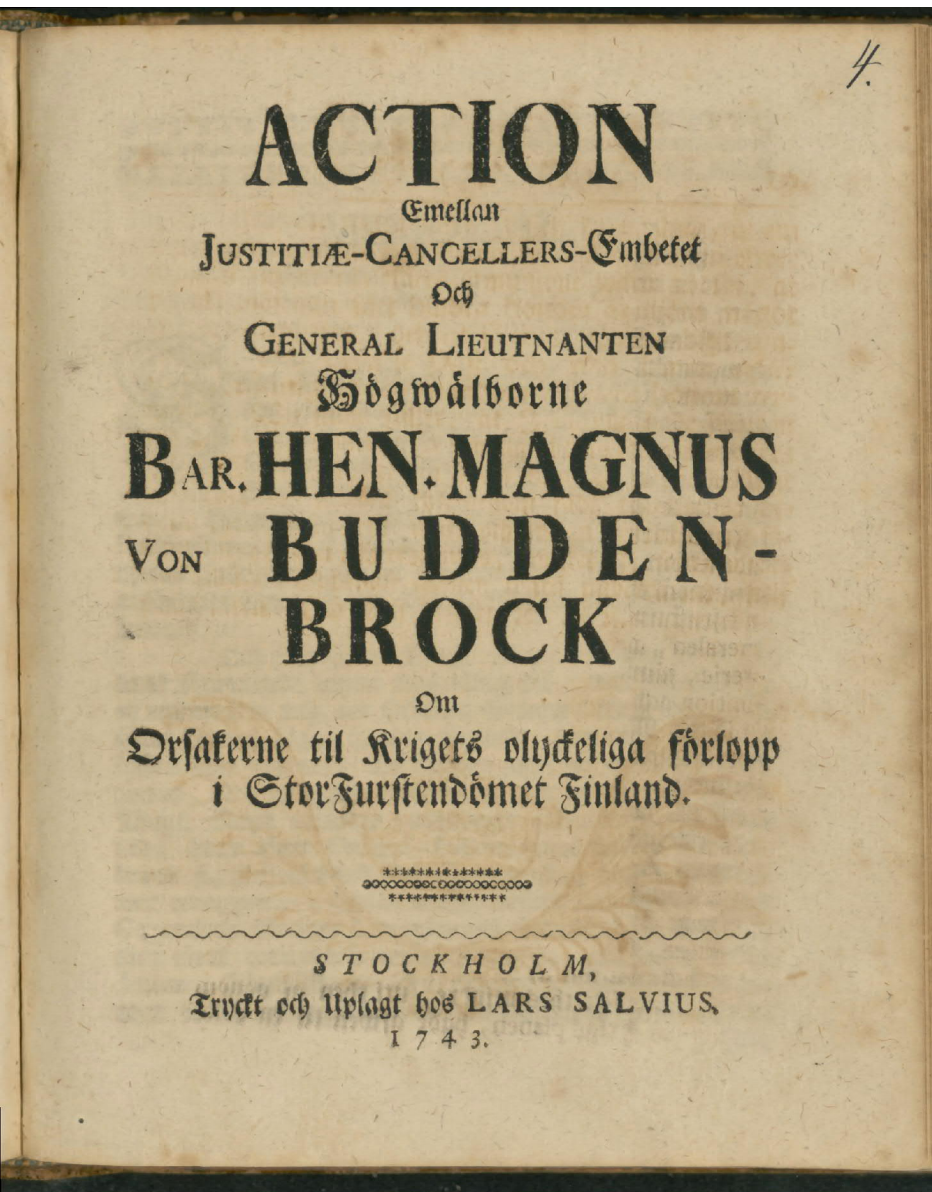
Pietari I Suuren joukot valtasivat Savonlinnan heinäkuussa 1714. Voiton kunniaksi lyödyssä mitalissa valtauspäiväksi on merkitty 29.7.1714, eli katolisen pyhimyskalenterin mukainen Pyhän Olavin päivä, linnan perinteinen juhlapäivä.

**Karoliinikenraali
Carl Gustaf
Armfelt sr.
(1666–1736)
vastasi Suomen
puolustuksesta
Suuressa
Pohjan sodassa**

Uudenkaupungin rauhassa 1721 Ruotsi sai takaisin suurimman osan venäläisten valtaamista alueistaan, Suomessa, myös Savonlinnan

Ruotsin armeijan komentajana Hattujen sodassa 1741–1743 toiminut kenraali Henrik Magnus Buddenbrock tuomittiin kuolemaan ja mestattiin 1743.

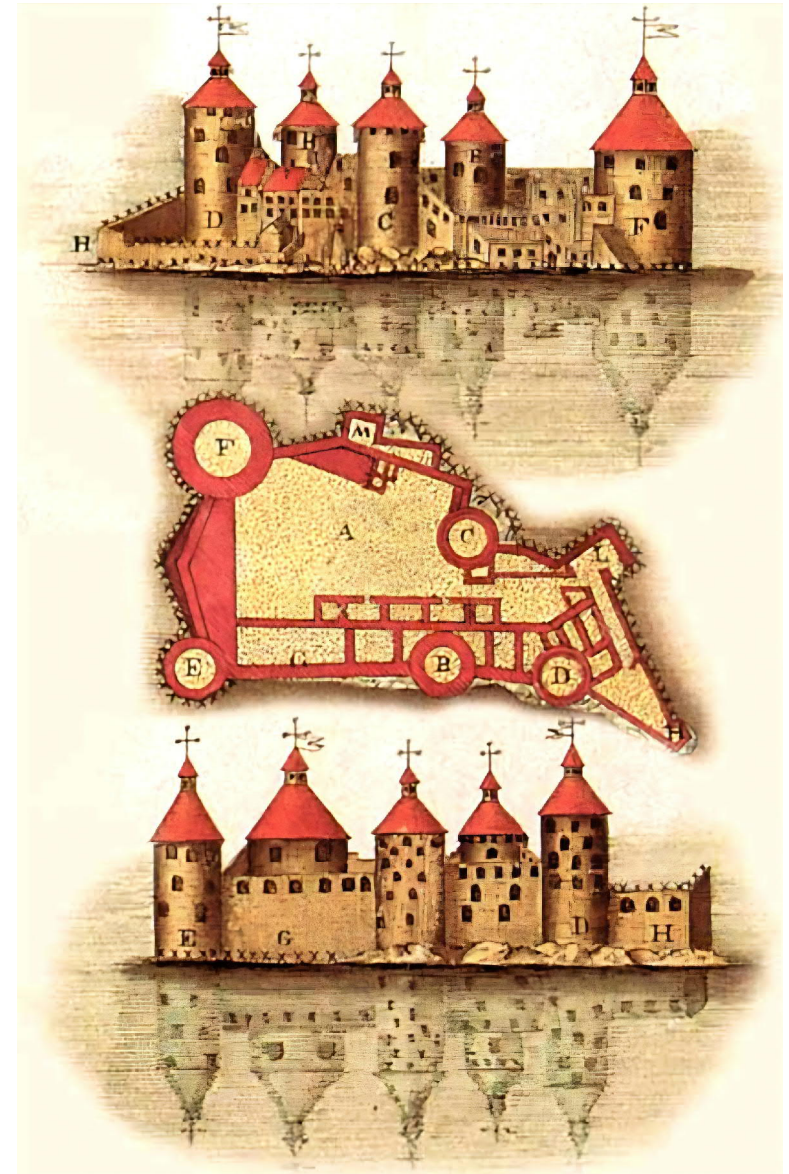
Hattujen sota 1741–1743

Hattujen sodan jälkeen solmitussa Turun rauhassa Ruotsi menetti uusia alueita idässä. Merkittävin menetys oli Savonlinnan ja siellä sijaitsevan Olavinlinnan menettäminen Venäjälle.

Se oli ollut idän puolustuksen symboli, kun Viipuri oli menetetty jo 1721 Uudenkaupungin rauhassa. Valtakunnan uusi raja kulki sen jälkeen syvällä Savossa.

Olavinlinna menetti Turun rauhan 1743 jälkeen puolustuksellisen merkityksensä. Venäjälle linna oli sen jälkeen ennen muuta sodassa saavutetun voiton symboli.

A. † Ω.
**SVIOGOTHIA
MUNITA,**

Eller
**Historisk
Öfverfickning,**

På
**Borgar, Fästningar, Slott,
Kongs-Hus och Kongs-
Gårdar,**

Som fordnå tider hafwa varit, och än
til en del äro,
uti

Swea och Götha Riken /
Öfver Swenska Historier och Handlingar
sammanfökt, them wotgerigom til nöde, och,
kan, sse, någon nytto inråttad,
år 1743,

Och med nödwändig Register försedd
af
AmintOR. *J. W. W. W.*

STOCKHOLM
Trykt hos LARS SALVIUS, på egen kostnad,
1744.

the gamle Nyköpings Slotts murar skulle brytas neder, och stenen öfverföras til Slottsbyggnaden i Stockholm. Hwad af Slottet war qwar i Nyköping, eller blefwet uppretadt och wid macht hållet til Lands-höfdinga-Säter och the therwid nödwändiga publice rum, thet blef altsamman åter plundradt och afbrändt år 1719 in Julio af Ryksarna, som med sina Galejor gingo tit vp och gjorde å alla sidor en stor skada med Stadens och fringliggande lands afbrännande.

Nyslott uti Storfurstendömet Finland, Sawo-
lar Nedelshärad och Sänninge-Sochn, ett myc-
ket gammalt och fast Slott, hwilket blef först anlagdt
wid år 1477 af Gouverneuren öfwer Finland Erik
Nelson Totte / til at dermed förtaga Ryksarnas in-
fall och ströfwande i landet. Thenna fästning, som i
förstone och entid kallades Olufsborg, ja, och Lands-
Crona, hafwer en af naturen förbelachtig situation
eller belägenhet på en klippo uti Harparwäsi-ström, som
är rett swår at komma til. Thersföre när Ryksarna år
1495 lade sig ther före med en stor armée, moste the
med oförrettada saker, draga sådan sina ferde, sedan
the 900 man hade förlorat. År 1523 intogo tvenne
bröder Flemmingar thetta Slott å Konung GU-
STAF then förstas wägnar ifrån Konung CARL
STEFAN tyrannens folk, som thet innehade. Ut
kriget emellan Konung CARL then Tolfte och Czar
PETTER i Moscou, blef Nysslott belägradt 1714 d.
18 Jun. och intaget d. 24 dito af Ryksarna, som dock,
uti Nysslottska friden år 1721, lemnade thet, tillika
med underliggande län, tillbaka under Sverige igen.
Strax efter friden sattes fästningen i tämeliga godt
stånd. Hon består af fyra särskilda rundelar, med
starke murar emellan, hafwer ammunitionens- och
maga-

Heti Turun rauhan jälkeen vuonna 1744 ilmestyi kirja Ruotsin linnoista, ”Som fordnå tider hafwa varit, och än til en del äro, uti Swea- och Götha Riken”.

Olavinlinnan (Nyslott) vaiheet kuvailtiin siinä tarkasti Uudenkaupungin 1721 ja Turun rauhaan 1743 saakka. Linnan perustamisvuodeksi oli merkitty sen ajan käsityksen mukaan vuosi 1477.

Teoksen kirjoittajaksi on merkitty AmintOR – joka oli historioitsija Anders Olof Rhyzeliuksen salanimi

J.C. Weinschenk del. et sculpsit. Wien 1788

Belagerung der russischen Festung Nisyslott in Finnland durch den Königlich-schwedischen Brigadier Baron Hastfer im Jahr 1788.

Kustaa III:n sota 1788–1790

Ruotsin aloittama sota oli sen viimeinen yritys aikaisemmissa sodissa menetettyjen alueiden valtaamiseksi. Sota alkoi kesällä 1788 ja heinäkuun alussa Savon prikaatin komentajan, eversti Berndt Johan Hastferin komentamat ruotsalaiset joukot ryhtyivät piirittämään Olavinlinnaa.

Saksassa julkaistu väritetty kuparipiirros kuvaa linnan piiritystä. Linna vastaa varsin hyvin sen 1700-luvun lopun asua, mutta muuten piirros on kuvitteellinen.

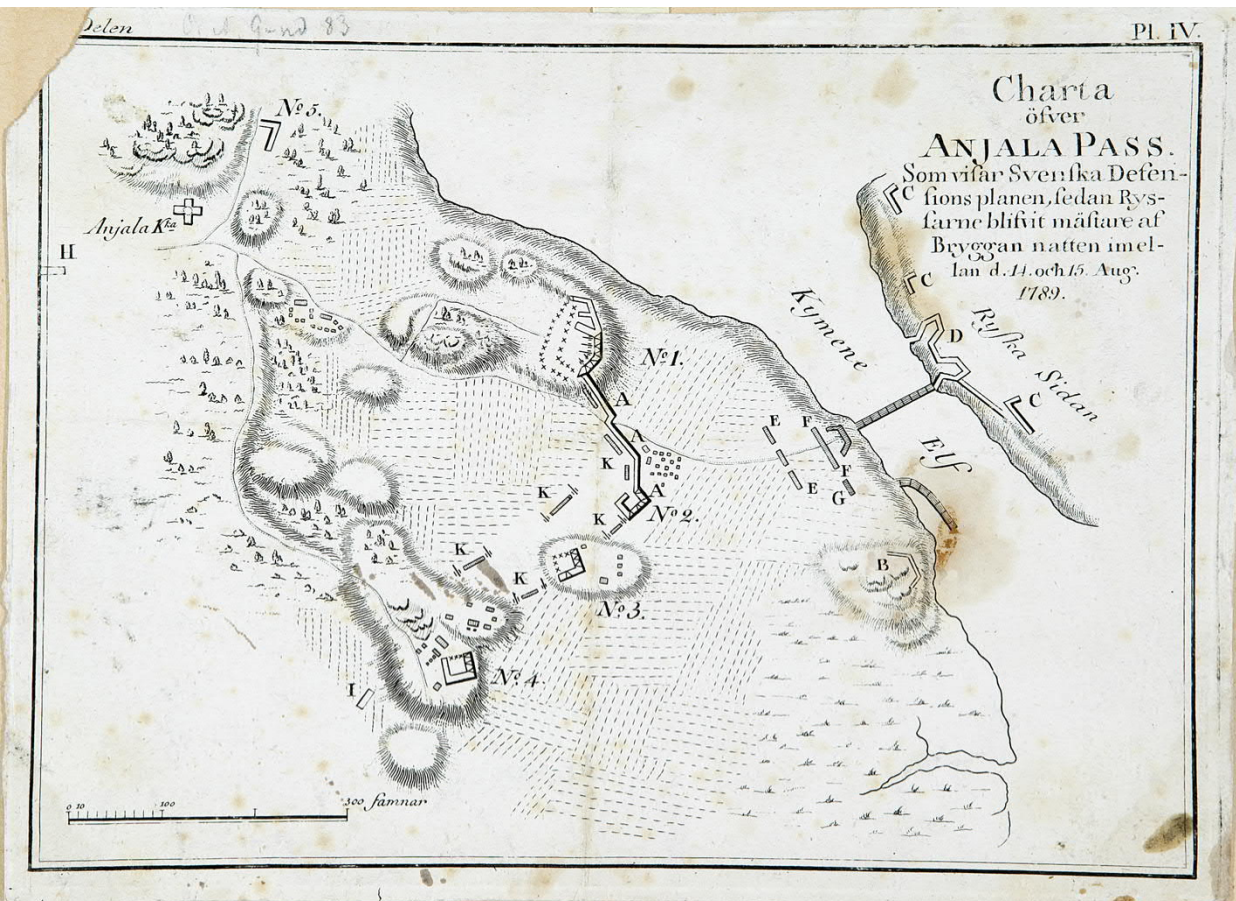

SAVONLINNAN PIIRITYS 1788

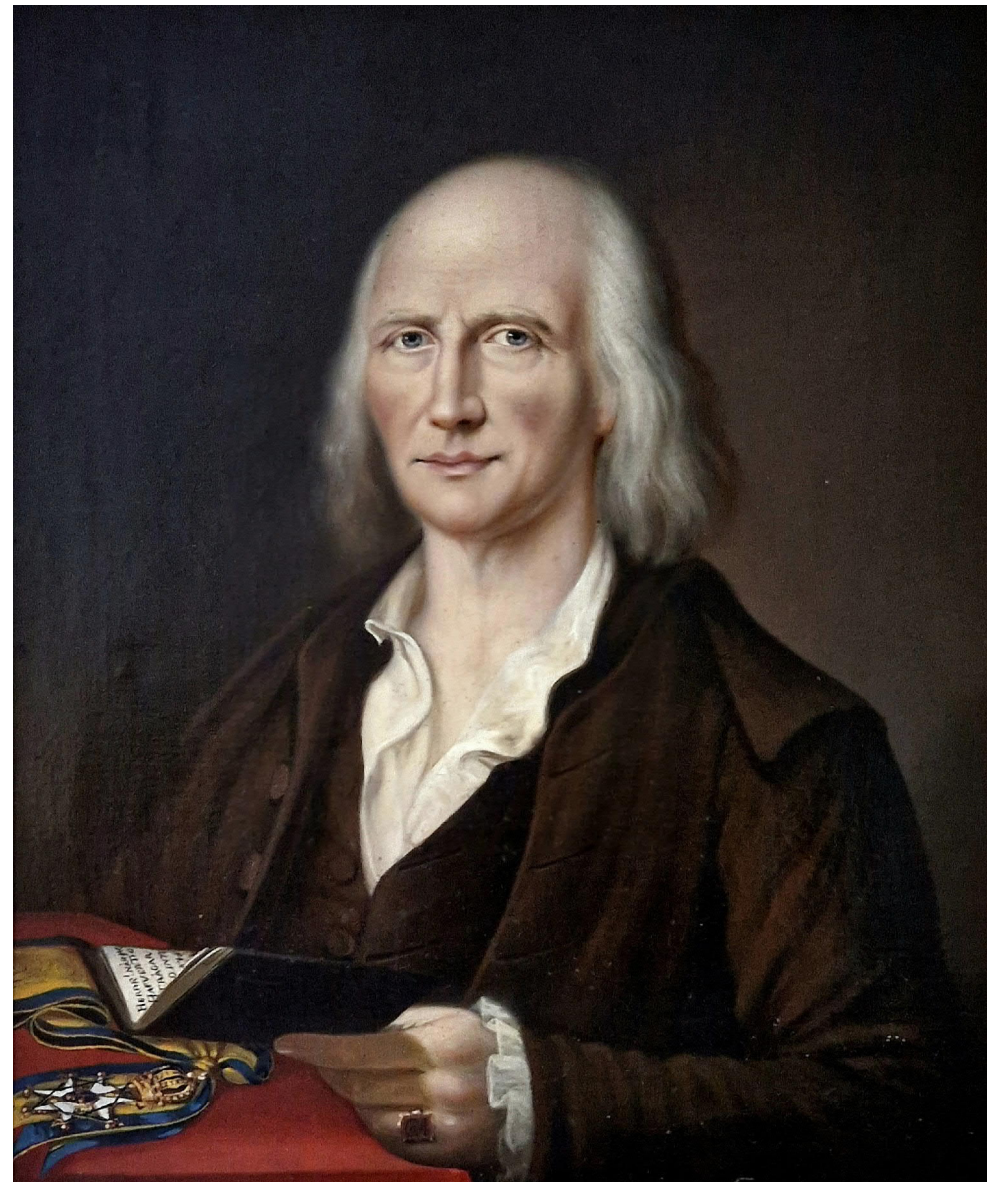
Savon Prikaatin komentaja Berndt Johan Hastfer ryhtyi piirittämään venäläisten hallitsemaa Olavinlinnaa heinäkuun alussa vuonna 1788.

Savonlinnan kaupunki vallattiin jo 3.7. ja venäläiset vetäytyivät linnaan.

Piiritys kuitenkin lopetettiin jo elokuussa 1788 ja joukot vetäytyivät Ruotsin puolelle rajaa. Hastfer piti yhteyttä venäläisiin ja Anjalan liiton edustajiin.

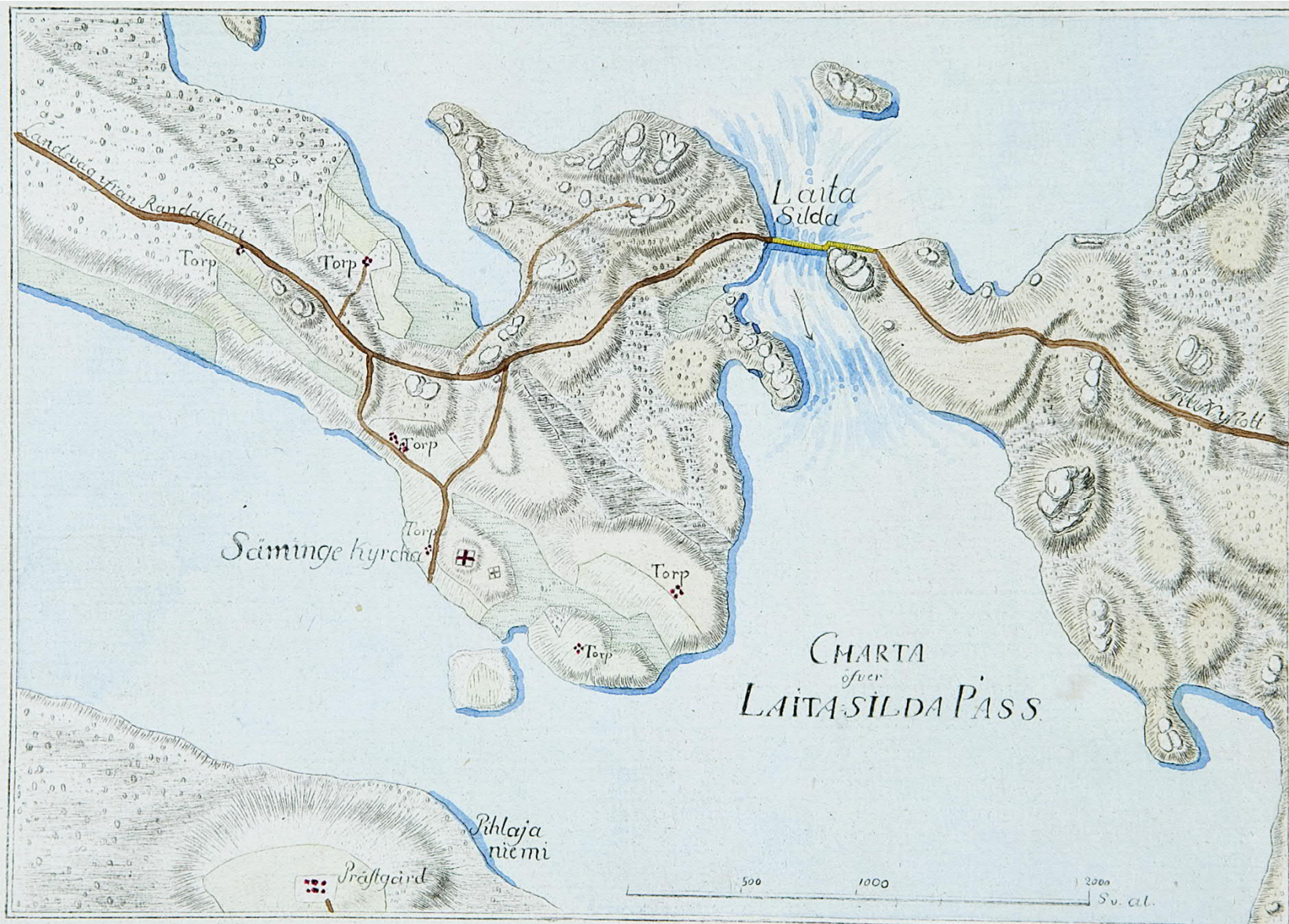
Ruotsin armeijan piirissä syntynyt Anjalan liitto pyrki lopettamaan sodan. Kymmenet upseerit tukivat sitä. Liiton johtajana toimi kenraalimajuri Carl Gustaf Armfelt jr. (1724–1792), joka tuomittiin kapinasta kuolemaan. Rangaistus kuitenkin muutettiin elinkautiseksi vankeudeksi.

Laitaatsillan taistelu 9.10.1789

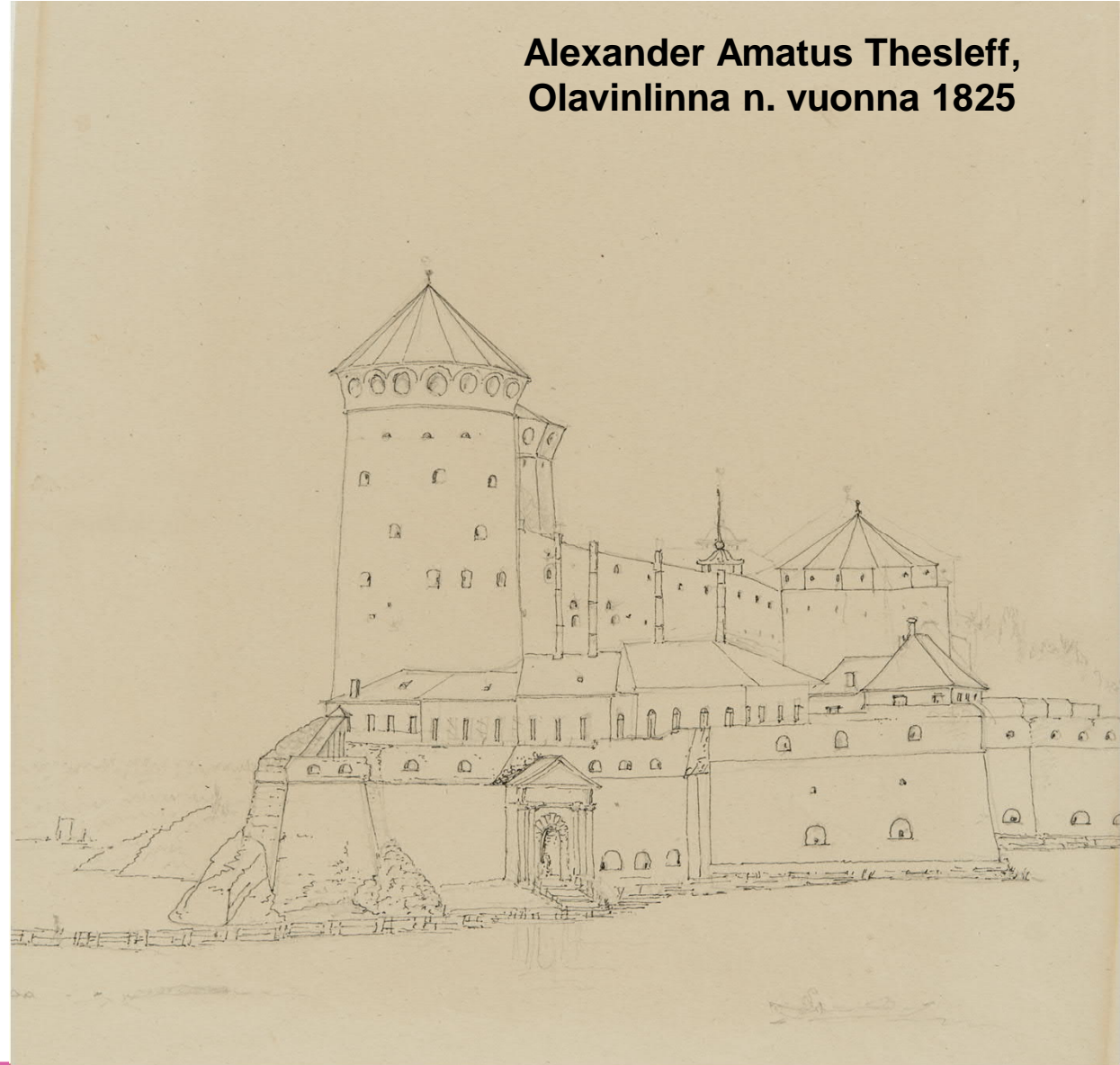
Savonlinnan nykyisen keskustan tuntumassa käyty taistelu oli Ruotsille voitollinen. Olavinlinnan venäläinen varusväki osallistui taisteluun, mutta joutui vetäytymään linnaan. Ruotsalaiset joukot eivät kuitenkaan yrittäneet linnan valtausta. Se olisi edellyttänyt erityisiä piiritystykkeitä ja muita varusteita. Saatu voitto oli kuitenkin askel kohti rauhaa.

Viipurilainen Alexander Amatus Thesleff (1778–1847). Venäläinen kenraaliluutnantti, Suomen vt. kenraalikuvernööri 1833–1847, Keisarillisen Aleksanterin yliopiston sijaiskansleri.

**Alexander Amatus Thesleff,
Olavinlinna n. vuonna 1825**

Suometar

Hinta
Helsingissä 1 R.
Vostin kautta 1 R. 15 F. hop.

1852.

Zaetaan
A. R. Schman'in
Kirjakaupasta.

Tiistaina 16 päivä Marraskuuta.

N:o 46.

Savonlinna.

Savonlinnan rakennus.

Vanhoja linnoja, varustuksia ja muita paikkoja, joista totija on käyty, löytyy melkein kaitisissa maissa. Ne ovat kaikki näkyväisiä muistomerkkejä menneiden aikojen sobista ja riidoista kansain kesken. Jos tammiset muistomerkit vuhuvat estävänempain neroista ja urheollisuudesta vihollisia vastaan, niin jokainen elävä miespolvi kusefakin kansassa, niin kauan kuin siinä isänmaallinen tunto ja hyvät tavat wallitsevat, läheetty ja katselee niitä rakkaudella ja kunnioitustella. Mutta jos ne muistuttavat menneiden sukujen huonoutta, pelkoa, petosta eli vilppiä kansalaisia ja isänmaata kohtaan, niin niitä seuraa aina tuleman ajan kirous ja ylenkatse. Semmoinen on historian tuomio.

Myöskii Suomen useammissa maakunnissa on tammisia muistomerkkejä sekä vanhemmista että nykyisemmistä ajoista. Matkustaja seisautuu niihin mielellänsä, kuin satuu niitä sivuutse kulkemaan, ja kutakin eriväistä paikkaa myöden heräävä hänessä joko iloisia eli surullisia muistoja ja ajatuksia.

Mutta kääntyäkämme yleistä pubeistamme Savon kauniille maille, joita sodan meikeet eivät ole jäädäntänet vähemmän kuin muitakaan Suomen maan osia. Merkittisin ja arvoellisin muistomerkki vanhempain aikain rauhatommuudesta on täällä Savonlinna. Kun Kerimäeltä päin tullaan itse kaupunkiin, käyvät tämän linnan keltaisen haalafat muurit wafemmalle kädelle vastaan, ja niiden muinaisakainen näkö tuntuu silmälle wäähän kolfolta, mutta ei rumalta. Linnan ympäri lainehtii wesi, sillä se on raketu Kyron-nimiseen kapeaan salmeen, jota pohjoisesta yhdistää Haukiveden etelässä olevan Pihlajajäven kanssa. Tämän salmen keskellä, jota on höyröläwojen ja muiden

wenheiden tawallinen kulkutie Lappenrannasta Kuopioon ja Koenjuuhun, on piemoinen saari, jonka linna peittää rantoja myöten joka kummalle, niinkuin lintu pesänsä. Kaupungista juoksee siihen ittonainen, weden päällä lepäävä puusilta, jota on nykyisempinä aikoina tehty, ja jonka tarwista myöden saattaa ottaa pois. Kansan seassa kullee sanoma myös toifesta tiedstä, jonka pitäisi salmen alaitse, maan sijaitse kulkeman kowalle tantereele ei juuri kaukana linnaosta. Mitä tarfoitus tällä salaisella ja näkymättömällä tiellä olisi ollut, jos sitä löytyy, on helposti arwattama. Tammisistä salateitä tawattiin muinein Wuntti- ja Runna-luostareissa, joiden ajukkaat, tawoista odottaessa, keliwot moninajilla salaisilla huwitustilla lyhentää pitkiä ja itäwiä päimänsä.

Ken Savonlinnan sissään astuu, tuntee olevansa yhdessä rakennustensa, joka ei ole eileisen päiwäinen; se on jo nähtynä liiti neljä sataa vuotta ohitse menemän, jonka wuofsi ei ole kumma, jos sen muodossa tapaa kurtuja sekä muita rumia epätasaisuuksia. Epy sen perustamiseksi oli ajan rauhatomuus. Savon ja pohjois-Karjalan laajoissa maakunnissa ei löytnyt mitään wakinajempaa varustusta eli puolustuspaikkaa, jonkatähdän wihollisen pelkäämistä saattoi, milloin tahtoi, tulla näitä kauruksia ja metsäisiä seutuja häyptyttämään ja rasiittamaan. Etelänsensä tätä päätti Cero Alfelinpoika Tott, joka oli aikansa woi-mallisimpia miehiä niin alyssä kuin tahdossa, w. 1475 rakentaa mainitun salmen pienelle saarelle linnan Savon ja Karjalan puolustukseksi. Tämä sama mies rakennutti myös Wiipurin kaupungin muurit; hän oli sangen urheollinen sekä itsewaltiaski töisensä. Omalla uskalluksellaan käwi hän setaa, kurtitaan ja postaan, kuten jalkosi, wihollisten rasiittua. Wuonna 1479 meni hän sotajoukkonensa 20 ja 30 peninkulmaa yli rajan wihollisen puolelle, tehden siellä paljon turmiota ja tappoen kansaa ja eläimiä, miehiä ja wainoja, wanhvoja ja nuria monen tuhanteen henkeen asti.

Enin rakennettiin tämä linna puusta, ja nimenä oli sillä Dlofsborg, se on Dlauksen linna, josta seudun mukaan wiimein syntyi nimeksi Savonlinna. Mutta kahden wuoden kuluttua, eli w. 1477, tehtiin se kivestä, joten sen rakentaminen arwattawasti tuli seudun ajajamille maksamaan paljon työtä, wainoa ja muita kustannuksia. Niin suuri oli rauhatomuus tällä aikana, että joka kerta kuin työmiehiä laitettiin hiekkaa, kiviä ja kalkkia linnan rakennustensa tarpeeksi hakemaan, täytyi heidän myötä aina seurata sotamiehiä täydessä sotapuruussa. Walmiiksi tultua, oli

Savonlinna pääpaikkana erilläänisä wuoteen 1534^{*)}, jolloin se lobastin pois ja oli sittemmin yhdistettyä milloin Wiipurin ja Kymen, milloin Kätkälmen läänihin.

Uusi linna paistei saaresta kuin waltoinen joutsen Kotkan silmiin, jonkatähdän se ei kauan saanut olla rauhasa; sille foitti jo alussa kovia päimä. Wuonna 1495 tuli wihollinen sotajoukkonensa Savoon ja tahtoi isfellensä anastaa linnaa, mutta se puolusteti tällä kertaa jemmofella innolla, että löi wihollisen pakoan, waan ei woinut suojella ympäri olemaa seutua, joka sai kärsiä suria rasiittua. Tanskalaisen wallan aikana oli linna myös heillä, siffi kuin Flemingit w. 1523 ottiwat sen heiltä pois Kuorsin wallan alle. Sen perästä oli Savonlinnalla päällysmiehenä w. 1547 Gustaf Kincke, joka kuningas Gustaf I:lle sieltä kirjoitti mentä kirjaa, joiden sisällys paljon walaifse sen ajan tapauksia Suomesä. Wuosina 1556 ja 1656, jolloin sodan wiuat kottuivat Savoonkin, jäi linna wihollisen kädellä kokeematta. Mutta kuin »Hoiwan» tuuliaispaät alfoiwat raiwota, ennättiwät sen puuskatset Savonlinnaanaki. Zubannepäiwänä w. 1714 täytyi sen hywällä antaia Wendläifelle, jonka wallasta se pääsi waasta rauhan päätettyä Luubesia kaupungissa w. 1721. Sota sittyi taas Suomesä, jolloin linna wuhellen w. 1742 joutui Wendläifille sekä jäiti rauhan tehyä seuraawana vuonna heidän haltuun, joita sitä Heinä- ja Elokuussa w. 1788 hukkaan foerettiin walloittaa takaisin. Waktinajiksi puolustukseksi asetettiin Savonlinnaan nyt vähäinen Wendläis-sotajoukko, jota siinä pidettiin wuoteen 1849, jolloin kaikki sotawäki Savonlinnasta muutettiin pois.

Wiimeisinä wuosina Savonlinnaa siss ei ole pidetty missään sotakunnossa. Siinä on aika ajoittain asunut joko wäähäinen perhekunta eli yfkinäinen wartiija, jolla on ollut huoleksa tämän wanhaj-kultujen sotarakennuksen kaitominen. Ulkoa päin se ei kuitenkaan näytä niinkään wanhentuneen näköiseltä, kuin se on; kaukaa kuin sitä katsoo, kohoaa se weden sifästä tyllä komeana, ollen itse kaupungille ei wäähäisenä kunnistuksena. Joka liioin ei pelkää kompasturansa, menköin tämän linnan sissään kaitsemaan sen monenkertaisia ja pimittäjä huoneita, sen kirffoa ja muita rakennuksia, sekä huwitusköön samalla kertaa silmiänsä sille ihanaalle luonnolle, joka linnan tornien itfkuoista lewiää loitelle eteen joka suunnalle ympäri koko Savonlinnan.

Yhuttuamme linnaosta, sanokamme sana itse kaupungista, joka nykyisempin aikoihin asti on saanut kauniilla paikallaansa, toifella saarella, itseffensä kukoistaa ja kaswaa. Milloin tälle saarelle alkoi kotoontua niin paljon kansaa, että siihen wiimein kohoosi kaupunki, ei ole tunnettua. Luultawasii ajetui siihen jo aikaisen, sekä paikan sopiwasuuden, että myös linnan suojeluyksen wuofsi, wähitellen ihmisiä, kunnse se w. 1722 ensi kerran mainitaan muiden Suomen kaupunkien josta. Wuonna 1816 se on maaseudun oipeutet, josta ajasta sen kukoistus on ollut nousumassa. Kaupungilla oli muinein paljon maata sen wäpäristöllä, mutta ajan kuluesä on sen ala enemmän ja enemmän supistunut. Nyt Savonlinnan kaupungilla ei ole muuta kuin saaren, wäähä huwitteita ja yfki ostettu tila. Kaupunki ettaa 50 tynnyrin alaa maata,

*) Katso: Sitt. fram. i Teck. s. 205.

joka on jaettu 105 tomttiin. Muinrakennukset owat kaikki puusta ja useimmat niistä owat wanhvoja, eikä juuri komean näköisiä; kabus owat mukurakunnissa ja kieroja. Muut kaiben luku nousse noin 7:mkään sataan henkeen, joita, oman kirkon puutteessa, käywät Sumalan palvelusta tullemaassa Eäämingin kirkossa, paitsi Wendläin uskolaiset, joilla kaupungissa on oma Herranhuone. (Zaetaan.)

Nuotfolais-Suomalainen Sanakirja.

Siitä on jo kohta puoli vuotta kulunut kuin tämän kirjan edellinen osa tuli yleisön käsiin. Wiikko wiikolta olemme odottaneet että joku maamme Nuotfolaisista Sanomalehdistä ottaisi puhaifensa tästä Sanakirjasta, sillä se olisi ollut heidän wewollisuutensa; mutta turbaan olemme odottaneet. Wähemmän odostuttawaa on, että Suomalaiset sanomalehdet eivät ole tästä kirjasta wirtkaneet mitään, sillä kirjallisuuden asiat owat olleet mieraampia niiden tarfoitustille.

Mainitun Sanakirjan toimittaja pyytää espuubeessa kunnioitettawia maamiehiänsä antamaan hänelle tiedon niistä ojemmuksista, itfkyffistä ja muistutuksista, jotka heille joh-tuwat mieleen tätä osaa lukiesaan, että hän muta niistä saisi johdon toista osaa toimittaisansa. Mutta tähän hänen pyyntöönsä ei ole tullut ainoatakaan sanaa wastineeksi. Kuitenki tarkoittaa tämä kirja täyttää tarpeen, josta jo monta vuotta ja monelta haaralta on kuitu waltuttua, mutta nyt kuin kirjan edellinen osa wiimeinkin on yleisön käsissä, niin ei kukaan ole siitä tietämättänsä jättänyt. Me tunnustamme tostin, että siinä löytyy monta puutetta, mutta me tiedämme myös että tämänkaltaisen työ aina jääpi enemmin tahti vähemmän puutteettomaksi, ja että muut tähän asti toimitetut samantyyiset sanakirjat ei-wät ole minikään syytteen tähän werrattamat ja luulemme että nuotfolais-suomalaisen sanakirjan toimittaminen nyt, kuin Suomen kieli on wialä tekeillään ja Suomalaisen kirjallisuus waasta syntywässä, on mitä wäikeimpäällä olla saattaa. Joka tahtoo enemmän katfataa kirjan yleiseen hyödyllisyyteen ja etuun muiden tähän asti ilmaantuneiden samantyyisten kirjan farten, kuin sen ehken wälittä mätroonin puutteihin, sen täytyy kiittää niin Suom. Kirjallisuuden Seuraa, joka työn on zerustanut ja matkaan saattanut, kuin myös kirjan wiimeistä toimittajaa, jota monenlaiset esteet ja wästykset eivät ole woneet unuttuaa toimesansa.

Kawempi tämän sanakirjan arwostelunainen ja tutkiminen ei ole Suomettaren palsteihin eikä tarfoitukseen sopi-wa; meidän täytyy jättää tämä tutkiminen muille, joiden wewollisuudella se onki luettawa. Me olemme waan tah-toneet muistuttaa Suomettaren lukijoille tätä hyödyllistä kirjaa, ja mainita että se on yhtä hyödyttävä Suomalaisille kuin Nuotfolaisille meidän maastamme. Että se on tarpeellinen niille Suomen maan Nuotfolais-sukuisille aly-paifille, joilla on wälis-afioita Suomalaisen kansa, niin wirtkamiehille kuin muilleki, sen kufin ymmärtää, mutta kaikki Suomalaiset eivät ole, uskoakamme, tulleet ajattellemaan, että heillekin on hyötyä tästä kirjasta. Meini heistä ymmärtää niin paljo ruotfia, että hän tämän kirjan avulla pääsee ruotfolaisen kirjoitustun kansa selwille, muiden apua estimättä, josta hänelle on aina kus-

Kiuruvedeltä kotoisin
olleen maisteri Paavo
Tikkasen (1823–1873)
päätoimittama
Suometar oli
sivistyneistölle
suunnattu
suomenmielinen lehti.

Tikkanen nosti esille
Suomen historiaan,
kansanperinteeseen ja
kulttuuriin liittyviä
teemoja lehdessä, joka
ilmestyi 1847–1866.
Vuonna 1852 lehdessä
oli laaja artikkeli
Savonlinnasta.

Olavinlinna 1800-luvun puolivälissä

*Olavinlinna 1871
Olafsborg*

Olavinlinnan symbolinen merkitys Suomen suuriruhtinaskunnan aikana

Autonomian ajan lopulla voimistui Suomen henkinen irtautuminen Venäjästä. Oman historian tutkimuksella oli tärkeä rooli tässä prosessissa.

Viipurin linna ja Olavinlinna oli rakennettu aikanaan Ruotsin puolustamiseksi Venäjän uhkaa vastaan. Nyt ne nostettiin esille ennen muuta kulttuurisina ja historiallisina kohteina – ei enää ensisijassa sotilaallisina.

Carl Enckellin akvarelli vuodelta 1871. Museovirasto

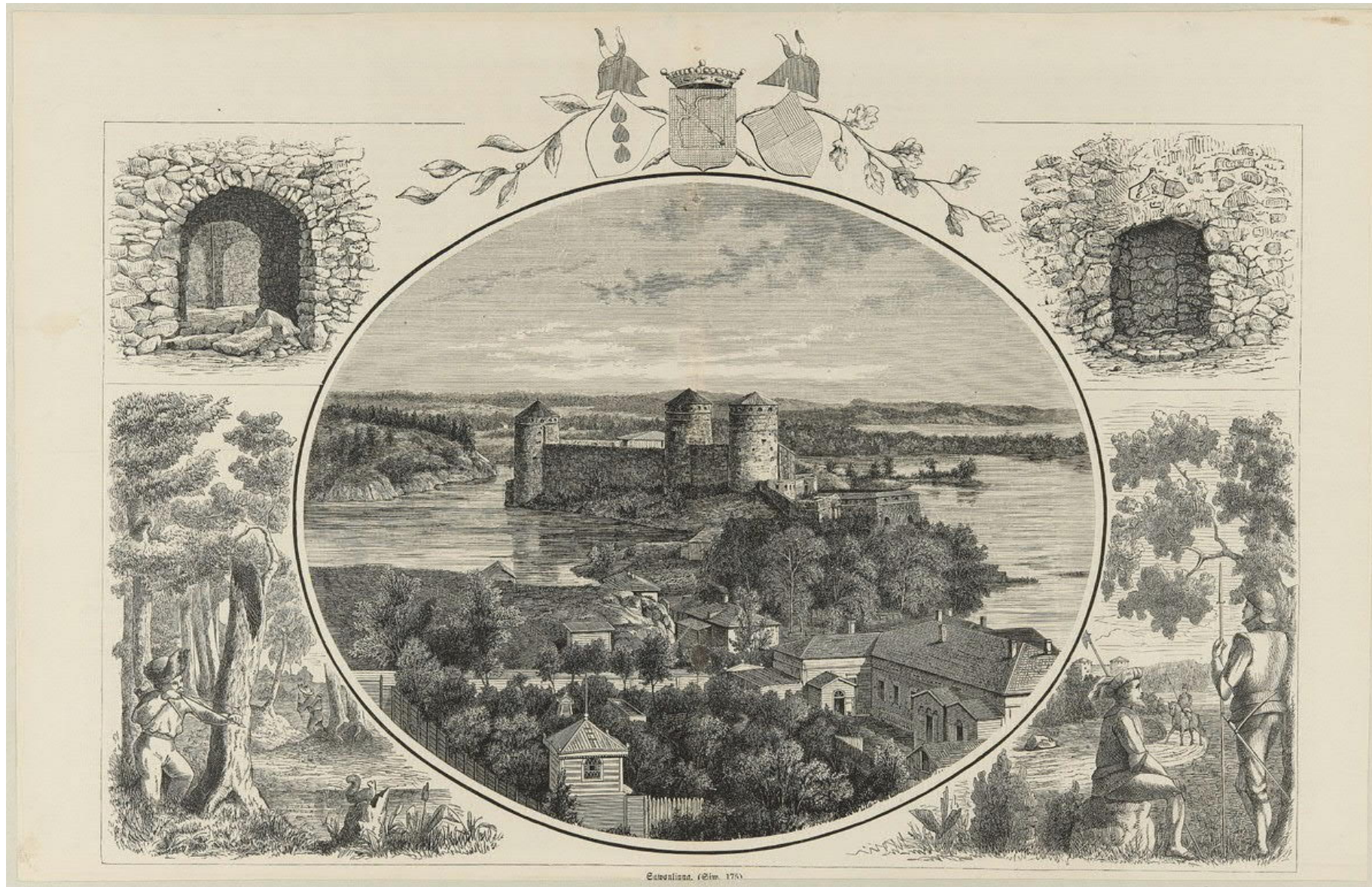

Olofsborgs slott i Finland. 1876

Olavinlinna nousi 1875
vietetyn 400-
vuotisjuhlavuoden ansiosta
kansalliseen kuvastoon.
Olavinlinna tuli yhä
laajemmin tutuksi
suomalaisille sekä ruotsin-
että suomenkielellä. Kuva
linnasta ja sen lähellä
sijaitsevasta asutuksesta
vuodelta 1876.

Kyläkirjaston Kuvalehti 1900

Linnaromantiikkaa
ja keskiajan
lumoa populaarilla
tavalla lukijoille.

Liikenneyhteyksien
paraneminen lisäsi
kiinnostusta ja
matkailua
Savonlinnaan.

Olavinlinna oli
Savossa laajimmin
tunnettu kansallinen
ja kansainvälinen
kohde.

Rautatieaseman ja
Pitkäsillan
vihkiäiset
31.1.1908.

Savonlinna — Pitkäsilta 31. 1. 08.

Savonlinnan kasinosta
muodostui kaupunkilaisten
ja matkailijoiden
huvielämän keskus.
Kaupungista johti silta
Kasinon saarelle.
Kasinovieraita
Savonlinnassa vuonna
1908.

Erkki Melartinin
ooppera Aino
Savonlinnan
ensimmäisillä
oopperajuhlilla
vuonna 1912.

Kansainvälisen
uran luonut
suomalainen
sopraano Aino
Ackté (1876–1944)
oli Savonlinnan
oopperajuhlien
ideoija ja johtava
hahmo vuosien
ajan.

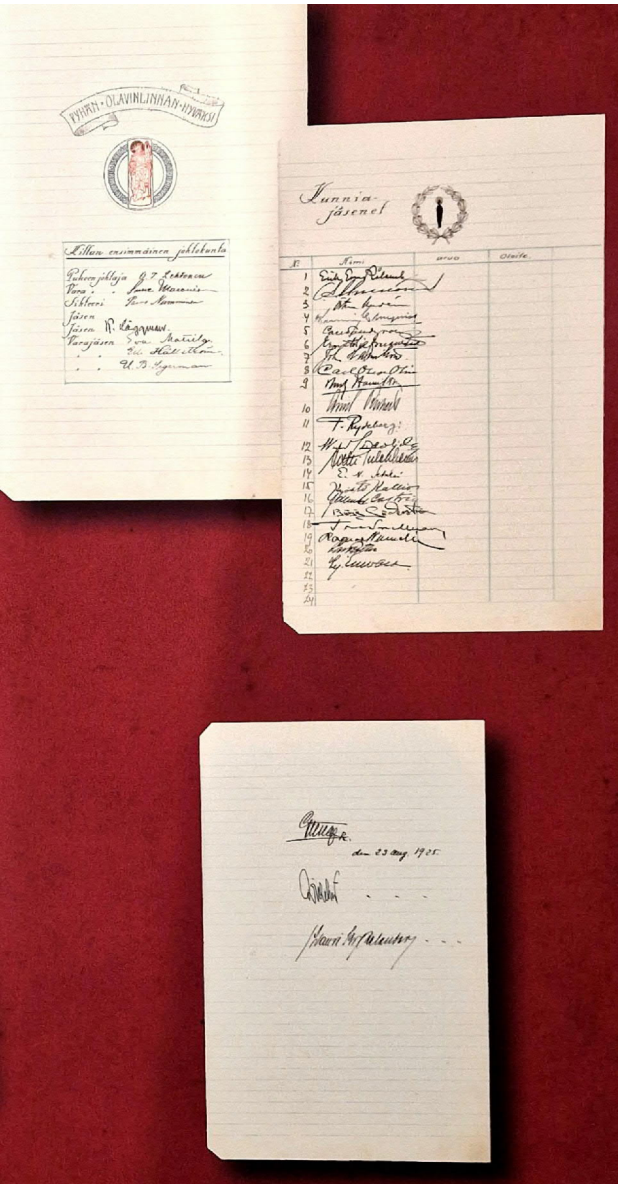

Olavinlinna 450 vuotta
Ensimmäinen juhlavuosi
itsenäisessä Suomessa

Ruotsin kuningas Kustaa V ja kruununprinssi Södermanlannin herttua vierailivat Olavinlinnan 450-vuotisjuhlilla 1925. Isäntänä toimi tasavallan presidentti Lauri Kristian Relander. Matkan tavoitteena oli vahvistaa Ruotsin ja Suomen historiallista yhteenkuuluvuutta.

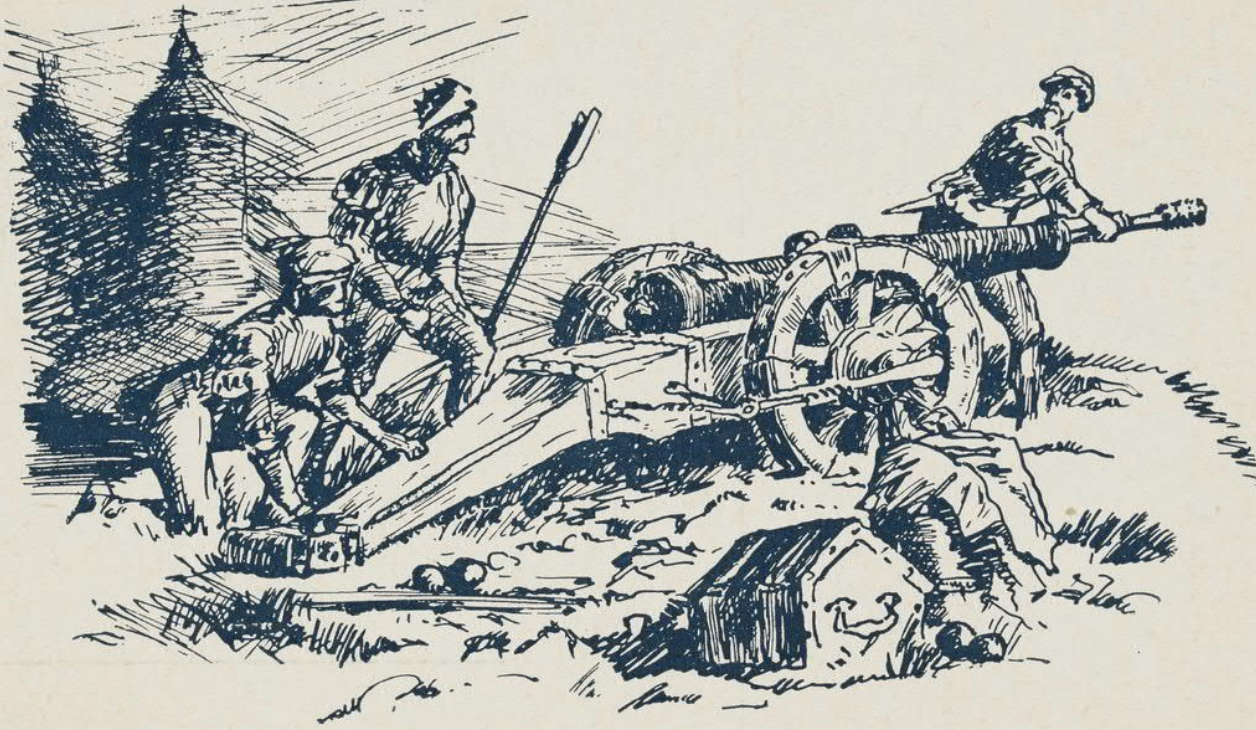

Juhlallinen Olavinlinnassa 1925-juhlassa. Pyhän Olavin Killan (per.1924) jäsenkirjaan merkittiin 24.8.1925 ensimmäisinä kunniajäseninä Ruotsin kuningas Gustaf R[ex], Södermanlannin herttua Gustaf ja tasavallan presidentti Lauri Kr. Relander

Olavinlinnan juhlan
jälkeen Ruotsin
kuninkaalliset ja
Suomen tasavallan
presidentti tekivät
hörylaivalla
huvimatkan
Punkaharjulle.

Jäljentäminen kielletty. — Eftertryck förbjudes.

Kuparifalkonetti, pyörät ja „laatikko“ raudoitettut, Tallisaarella Savonlinnan edustalla vuonna 1543. Perällä oleva mies on linnan senaikuinen ainoa tykkimies Daniel Bysseskytte. Etualalla ruutisäkki ja kuulakirstu. — En kopparfalkonett med beslagna hjul och „låda“ på Stallholmen invid Nyslott år 1543. Mannen med kolven representerar slottets enda artillerist på den tiden Daniel Bysseskytte. I förgrunden en krutsäck och en kulkista.

Itsenäisyyden ajan ensimmäisinä vuosikymmeninä Olavinlinnan ja Viipurin linnan merkitys Suomen idän puolustuksen symboleina korostui. Aiheet haettiin usein historiasta.

SUOMI FINLAND
Valtiolippu - Statsflagga - Staatsdienst-Flagge - The Standard of Finland
Pavillon national

Olavinlinnan tutkimus- ja restaurointihanke

Museovirasto aloitti
1960-luvulla Olavinlinnan
laajan tutkimus- ja
restaurointihankkeen.

Osittain pahasti
raunioitunut linna
haluttiin kunnostaa sen
historian eri vaiheita
kunnioittaen
juhlakuntoon 500-
vuotisjuhlia varten
vuonna 1975.

MUSEOVIRASTO
Rakennushistoriallinen arkisto

SAVONLINNA, OLAVINLINNA

4871—4879
+232+

Olavinlinnan 500-vuotisjuhlavuotta vietettiin vuonna 1975 varsin perinteisin menoin. Juhlapostimerkissä näkyvät hauskaasti linnan tunnuksina jo keskiajalla käytetyt mustat kalat.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous (ETYK) Helsingissä ohitti kesällä 1975 huomiossa Olavinlinnan 500-vuotisjuhlan.

ETYK 1975 – Helsinki

Tavoitteena oli liennytyksen hengessä sopia aserajoituksista, vuoden 1947 Pariisin rauhansopimuksen rajojen pysyvyydestä ja ihmisoikeuksista. Sodan uhka ja puolustustarve olivat kokouksen jälkeen ajattelussa etäisiä.

Olavinlinnan 550-vuotisjuhlavuosi 2025

Sota on jälleen eurooppalaista todellisuutta. Venäjän hyökkäyksessä Ukrainaan on kuollut ja haavoittunut jo satojatuhansia sotilaita ja siviileitä. Sotilaallinen tasapaino on järkkynyt ja Eurooppa etsii yhtenäistä puolustustahtoa. Tanska, Norja, Suomi ja Ruotsi ovat puolustusliitto NATO:n jäseniä ja pohjoismaiden puolustusyhteistyö Venäjän uhkaa vastaa on nyt keskiössä, kuten vuonna 1475!

2. Divisioona ("Murtajadivisioona") oli Itä-Savon sotilasläänin perustama Suomen puolustusvoimien jatkosodan divisioona. Perustamispaikaksi kesäkuussa 1941 valittiin keskiajalla Savon turvaksi rakennettu Olavinlinna. Sillä oli Savossa vahva symboliarvo, kun joukkoja jälleen koottiin taisteluun.

2. Divisioonaan esikuntapäällikkönä sodan alussa toimi majuri Adolf Ehrnrooth. Olavinlinnassa järjestettävissä sotilastilaisuuksissa kunnioitetaan aina myös jalkaväenkenraali, Mannerheim-ristin ritari Adolf Ehrnroothin henkistä perintöä. Siihen kuuluu valmius tarvittaessa korkeimpaankin uhriin isänmaan puolesta